

BIJ-kletsen

IMKERSvereniging Schouwen-Duiveland

BIJ-kletsen Nr : 2018 - 7
Van : 28 oktober 2018
Kleur Koningin 17: GEEL; 18: ROOD ; 19: GROEN

AGENDA (RFH)

8 november avond Algemene Ledenvergadering (ALV) De agenda+ stukken voor deze BIJ-eenkomst wordt / is separaat toegestuurd.

Mededelingen van het Bestuur (HvdR)

Na een fantastisch najaar met prachtig (zomers)weer is nu dan toch echt de herfst begonnen. U heeft waarschijnlijk alle volken inmiddels van voldoende voer voorzien, zodat onze bijen de komende winter kunnen overleven. Nu de meeste werkzaamheden achter de rug zijn, ontstaat er weer wat meer tijd om aandacht aan andere dingen te besteden. Dat is ook goed te merken aan de activiteiten die de werkgroepen van onze vereniging ontplooiën. Op een paar van deze activiteiten wil ik graag in deze editie van BIJ-kletsen wat verder ingaan.

De afgelopen tijd is er veel energie gestoken in ontwikkelingen op het gebied van educatie. Eind oktober 2018 start op de Pontes Pieter Zeeman te Zierikzee en de CSG Prins Maurits te Middelharnis een aantal bijenprojecten. Een groot aantal HAVO en Atheneum leerlingen gaat in circa 10 groepen aan de slag met een onderwerp, dat naar de mening van het bestuur van belang is voor de nabije toekomst van de vereniging. Als bestuur hebben we namelijk uitgesproken om binnen nu en een paar jaar te streven naar de realisatie van een moderne bijenstandplaats op Schouwen-Duiveland. Daar willen we de opleiding van jonge imkers, structurele voorlichting aan burgers en recreanten en educatie aan scholieren kunnen centraliseren. De twee middelbare scholen gaan met dit onderwerp de komende drie maanden aan de slag en Rob Vroom zal namens onze vereniging de leerlingen in deze periode begeleiden.

En als het over opleiding, voorlichting en educatie gaat, is het ook goed om even stil te staan bij de sterk toegenomen belangstelling voor de imkerij. Daardoor is de komende NBV-basis cursus voor 2019 in Goes met circa 40 (!) aanmeldingen nu al ver overschreven. Er wordt op dit moment serieus nagedacht hoe hiermee om te gaan, want aankomende imkers op de wachtlijst zetten is voor onze vereniging geen optie. Bovendien starten we eind dit jaar met een communicatie traject, waardoor hopelijk nog meer geïnteresseerden zich gaan aanmelden. We houden u op de hoogte van de verdere ontwikkelingen en zullen daar tijdens de najaarsvergadering op terugkomen. Heeft u overigens de najaarsvergadering op 8 november al in uw agenda gereserveerd? Het belooft een interessante en leuke bijeenkomst te worden, waar onder meer door diverse leden zal worden verteld wat zij als lid van de werkgroepen de

afgelopen periode hebben gedaan. U zult zeker in positieve zin worden verrast door hetgeen zij zullen laten zien. We hopen dat u daardoor zo geïnspireerd raakt, dat ook u zich aanmeldt om in een van de twee werkgroepen actief aan de slag te gaan.

Toch kan ik me ook voorstellen dat u als individuele imker de afgelopen tijd niet zo veel van de werkgroepen heeft gemerkt. Bij het bestuur bestaat dan ook de behoefte om samen met u na te denken over activiteiten die we als leden van de vereniging gezamenlijk zouden kunnen doen. Wij zouden het fijn vinden als u daar eens over nadenkt en uw ideeën en suggesties kenbaar wilt maken op de najaarsvergadering.

Eén van de ideeën om elkaar te ontmoeten en “BIJ-te-praten” is het bijwonen van lezingen, waarvoor we als vereniging regelmatig worden uitgenodigd. Via onze secretaris Jac Rens wordt u hiervan op de hoogte gesteld. Zo zijn Anita Verheij, Wim Bil en Helle van der Roest 25 oktober op uitnodiging van de Wal van Brabant afgereisd naar Bergen op Zoom, waar de heer Kreike een bijzonder interessante lezing hield over honingkristallisatie en de beste manier om honing te bewaren. Ook sprak hij als lid van een Europese commissie over de sjoemelpraktijken met honingproducten en wat daartegen wordt gedaan. Wellicht voor ons als hobby imkers van belang om te weten: wij zijn volgens de wet “veehouders” en brengen voedsel aan de man. Het is niet ondenkbaar dat in de toekomst onze honing aan strengere regels en keurmerken moet gaan voldoen! Naast de interessante lezing is het samenzijn met collega imkers van de eigen vereniging en die van andere verenigingen erg leuk om mee te maken. Het werd door de Wal van Brabant zeer gewaardeerd dat wij de moeite hadden genomen om naar Bergen op Zoom te komen. Wellicht een volgende keer ook iets voor u: met een simpel telefoontje kunt u ook gezellig samen reizen en BIJ-praten.

Zoals gezegd, hopen wij als bestuur u allen op onze najaarsvergadering te zien. Breng uw goede humeur en eigen ideeën mee en laten we er samen een goede ontmoeting van maken! Namens het bestuur een hartelijke groet,
Helle van der Roest

Quizvraag (AV)

Hoeveel bloemen moet een bij langsgaan voor één eetlepel honing?

- A. 40
- B. 400
- C. 4000

Voor het juiste antwoord zie aan het eind van deze BIJ-kletsen op pagina 3

Verwilderingbollen & wilde bloemen (RFH)

Belangstelling voor de combinatie van verwilderingbollen en bloemenweides neemt sterk toe. Een langere bloeiperiode kan in de tuin, het park, maar vooral in het openbaar groen van grote toegevoegde waarde zijn. Maar ook voor het beheer en de biodiversiteit zijn er voordelen te behalen. Als op een mooie zonnige dag in februari of maart de eerste hommels en bijen uit hun winterrust komen en

gaan vliegen is er vaak weinig nectar en stuifmeel te vinden. Door vroegbloeiende bollen en knollen aan te planten, helpen we bijen en hommels. Daarnaast kunnen we ook vroegbloeiende struiken zoals wilgen aanplanten.

Kijk voor wilde bloemen en voor bollen eens op de websites van Cruydt Hoeck – wilde bloemenzaden www.cruydt hoeck.nl en of voor bollen op JUB-Holland www.jubholland.nl.

Cruydt Hoeck heeft ook een Wilde bloemen catalogus met interessante informatie.

<http://www.cruydt hoeck.nl/media/docs/cruydt-hoeck-catalogus-2018-lores.pdf>

Ook JUB-Holland heeft catalogi op hun website staan.

Uit de NBV Ledenraad (RV)

Zaterdag 22 september is de ledenraadvergadering in Ede gehouden.

Door het bestuur werd medegedeeld dat het onderzoek naar de “sjoemelwas” nog steeds loopt en dat er voorbereidingen zijn getroffen om naar de rechter te gaan.

Dit is een langlopend proces en zal nog wel enige tijd duren. Vanuit de ledenraad werd wel aandacht gevraagd om het beschikbare budget goed in de gaten te houden.

Dit werd door het bestuur toegezegd.

De voorzitter gaf vervolgens een korte presentatie, waar het bestuur zich op dit moment mee bezig houdt.

Kort samengevat: Een analyse van “wat doen we”.

Drie aandachtspunten:

1. Stand van zaken nu! 2. Welke route naar morgen? Wat wordt het nieuwe beleid? 3. Toekomstvisie.

Na de pauze heeft het “Bijkersgilde” zijn visie gepresenteerd om in de toekomst een keurmerk voor honing te verkrijgen. Na een korte discussie werd afgesproken dat de rapportage verder uitgewerkt zal worden.

Verder werd er nog gesproken over het bijenblog op de site van de NBV, waarbij diverse meningen en voorstellen werden gehoord en gedaan. De voorzitter beloofde dit onderwerp op de eerstvolgende vergadering van het bestuur te agenderen.

Inmiddels is het blog weer vrij toegankelijk voor iedereen.

<https://www.bijenhouders.nl/blog>

Rob Vroom.

Welkom aan nieuwe leden (RFH)

Na het verschijnen van de laatste BIJ-kletsen hebben we 3 nieuwe leden mogen verwelkomen: **René Schippers, Ward Tims en Nienke Vooyts, Welkom!**

Elektronische Kastkaart (RFH)

Graag willen ik jullie tippen. Er bestaat een elektronische kastkaart. Die je zowel op tablet, smartphone of computer kunt benaderen. Van hun Website de volgende informatie:

BEEP ondersteunt imkers bij het verzorgen van bijenvolken. Het is een bijenvolkregistratie app aangevuld met betaalbare automatische monitoring voor bijenkasten. Met BEEP wordt de imkerwereld gemoderniseerd door het huidige papieren registratiesysteem te vervangen door een

platformafhankelijke webapplicatie. Door BEEP worden imkers beter en sneller geïnformeerd over de stand van hun bijenvolken. BEEP levert een grote bijdrage aan het behoud van onze natuur en ons verse voedsel, doordat er meer bijen blijven leven. Als laatste speerpunt worden alle gegevens systematisch vastgelegd in een uitgebreide internationale bijen-taxonomie, zodat de registraties ook interessant worden voor wetenschappelijke doeleinden.

Je kunt eens kijken of dit wat voor je is. Ik denk dat het voor leden met meerdere volken en of meerdere standplaatsen een hele ondersteunende App is. Op den duur willen ze ook mogelijkheden bieden om op afstand de kasten te monitoren, b.v. of er een zwerm is afgekomen of hoeveel het gewicht van de kast in de afgelopen periode is toegenomen.

Je kunt e.e.a. eens bekijken via www.app.beep.nl

Hiervoor kun je je aanmelden

Doppenproject 2019? Peilen belangstelling

(RFH)

Hoe bevallen je jouw eigen bijenvolken als het gaat om zachtaardigheid? Prettig of zijn het steekduivels? Ik overweeg, om als daar belangstelling voor is, om in seizoen 2019 een doppenproject te organiseren.

Wat houdt dat in? Op de eerste plaats een avond theorie, want een doppenproject vraagt om een bepaalde kennis en het toepassen ervan om een doppenproject te laten slagen.

Hierin wordt begonnen met het doel van een doppenproject, namelijk het verbeteren van je bijenvolken door te werken met koninginnen die zorgen voor zachtaardige werksters. Je kunt er in NL grofweg van uitgaan dat er drie soorten bijen zijn: Carnica's, Buckfast bijen of gewoon de huis- tuin- en keukenbij van jezelf die niet tot een bepaalde soort behoort (er is ook nog een zwarte bij, van origine een NL bij, maar die is alleen nog in België en op Texel raszuiver). Een raszuivere moeder wordt een P-moeder genoemd. Als zij dochters krijgt die voorbestemd zijn om koningin te worden, dan kan de imker waarbij dat gebeurt 2 dingen doen. Die jonge koninginnen laten bevruchten op eigen bijenstand. Die koninginnen krijgen dan nakomelingen die niet raszuiver meer zijn, immers alle mogelijke darren kunnen met haar hebben gepaard. Die koninginnen worden F1's genoemd. Als de imker echter besluit om die jonge koninginnen op een bevruchtungsstation (Ameland, Marken, Flevo = Buckfast; Vlieland of Kreverhille = Carnica; Neeltje Jans = zwarte bij) te laten bevruchten, dan is die moeder als dat gelukt is ook een P-moeder en kan zij raszuivere nakomelingen voortbrengen, waarvan opnieuw P of F1 moeders kunnen worden geteeld.

In het doppenproject krijg of koop je zogenaamde aangeblazen doppen, wat wil zeggen dat 1-daags larven zijn overgelarfd, die worden in een dopje gelegd en een serie van die dopjes gaan in een starter. Een starter is een afgesloten kast met een heleboel voedsterbijen, die een paar uur alleen worden (= zonder koningin) gelaten in een kast. Ze voelen zich na zo'n 2 uur heel erg moederloos. Als dan in die kast een serie doppen worden ingehangen,

gaan ze als gekken aan het werk om van die een-dagslarven koninginnen te maken, door ze heel veel voedersap / koninginnengelei te geven. Na 24 uur worden de doppen er uitgehaald en imkers kunnen dan 5 of 10 van die doppen in een daarvoor geprepareerd eigen volk hangen. De daarop volgende tijd gaan de werksters van dat volk ervoor zorgen dat die koninginnen goed worden opgekweekt en daarmee kun je als imker een aantal (niet alle doppen slagen) jonge koninginnen krijgen, die je later in nieuwe en kleine volkjes kunt zetten, die je het jaar daarop als productievolk kunt gebruiken. Het is echter maar de vraag of leden daarop zitten te wachten. Heb je hiervoor belangstelling laat het me dan per mail weten. rudolf.m.fontein@planet.nl

---

Ons Bijenhuisje, (WB)

Er is niet zoveel nieuws te melden t.a.v. ons bijenhuisje. Zoals bij vrijwel iedereen zijn de darren het huis uitgezet. Er waren heel veel darren dit jaar maar die zijn nu dus vrijwel allemaal verdwenen. Er zijn nog genoeg werksters hoor en er wordt nog hard gewerkt. Vooral door het mooie weer de laatste tijd wordt er nog veel stuifmeel binnen gebracht. U moet maar eens gaan kijken want rondom het bijenhuisje bloeit er nog heel veel. Bij de deur staat er een grote bos zeeaster te bloeien!!, ik zag er zo al drie bijen op! En wilt u binnen kijken dan kunt u met een van de bestuursleden contact opnemen of met Ronald Boerkoel, die heeft ook een sleutel. Bij de VVV ligt ook een sleutel, dus als die open is kun je er daar ook om.

De rotte delen in de deur heb ik er uit gekrabbd en opgevuld met epoxy. Hopelijk kan het zo weer een poosje mee. Wellicht is er een aannemer die het bijenhuisje wil "adopter" zodat het in een goede staat kan blijven. Ik ben al op zoek geweest. We hebben van Wim Kuijper een vlaggenstok gekregen zodat we met een mooie vlag van de NBV nog duidelijker zichtbaar zijn. Hierbij wil ik alle mensen bedanken die er deze zomer voor gezorgd hebben dat het bijenhuisje elke woensdagmiddag open was om mensen te ontvangen, de vitrine te laten zien, (Ooh wat mooi!!!); voorlichting te geven door foldermateriaal uit te delen; honing en kaarsen te verkopen, kortom om mensen wakker te maken dat de insecten en met name de bijen zo'n belangrijke plaats innemen in de voedselvoorziening.

Jac. heeft het voorlichtingsfilmpje "De Bij en Wij" op z'n laptop laten zien maar die was gauw leeg. We hebben nu een zonnecel op het dak die de accu bij kan vullen zodat de laptop kan blijven draaien. De bijen in de vitrine zullen de winter wel door komen denk ik, gezien de hoeveelheid voedsel die opgeslagen zit in de raten.

Omdat we de natuur zoveel mogelijk z'n gang willen laten gaan, hebben we geen varroabestrijding toegepast. Vorige week lagen er nogal wat mijten op de lade maar gezien de sterkte van het volk ben ik niet bang dat ze de winter niet zullen overleven. Wim Bil.

Wordt vervolgd.

Api-therapie (AV)

In deze rubriek schrijft natuurgeneeskundig therapeute Anita Verheij over de Apitherapie. In de vorige editie van BIJ-kletsen heeft u kunt lezen over de geschiedenis van dit onderdeel van de natuurgeneeskunde. Deze keer worden de medicinale bijenproducten benoemd.

De Apitherapie is het behandelen of verminderen van medicinale of psychische klachten en aandoeningen met behulp van het systematisch inzetten van bijen en/of bijenproducten. In totaal zijn er tien verschillende bijenproducten die in de Apitherapie gebruikt kunnen worden:

Honing: verder onder te verdelen in honing afkomstig van nectar van bloemen en honing afkomstig van honingdauw, een uitscheidingsproduct van blad- en schildluizen.

Propolis: kithars die de bijen in de bijenkast beschermt tegen invloeden van buitenaf.

Bijenpollen: stuifmeelpakketjes

Bijenbrood: door de bij in het raat verwerkte bijenpollen

Bijenwas: de was waarvan bijen de raten in de bijenkast maken

Koninginnengelei: het voedersap voor de koningin, ook nog wel eens Royal Jelly of Gelee Royal genoemd.

Darrenlarven: larven van de mannelijke bij.

Bijengif: het gif dat de vrouwelijke honingbijen bij zich dragen en inspuiten wanneer ze mens of dier steken.

Bijenvolkucht: de lucht uit de bijenkast

Extracten van hele bijen: meestal alcoholische extracten (tincturen) van hele bijen.

Enkele hiervan waren u vast al bekend, maar wist u ook dat darrenlarven en zelfs bijenkastlucht medicinaal worden ingezet? De medicinale toepassingsmogelijkheden van bijenproducten zijn legio en breed. In de volgende BIJ-kletsen zal ik de belangrijkste werkingsmechanismen van een aantal van bovenstaande bijenproducten nader toelichten.

Wordt vervolgd.

OPROEP voor FOTO's (AV)

Voor de vormgeving van o.a. onze website en ander promotiemateriaal, ben ik op zoek naar foto's van imkers in de breedste zin van het woord; foto's van bijenstallen, bijenkasten, vliegplank met bijen, bijen op bloemen, imkers in actie, enz. Heeft u nog mooie foto's die voor dit doeleinde gebruikt mogen worden? Stuur ze dan naar averheij@yahoo.com (grote bestanden via Wetransfer)

Oplossing Quizvraag (AV)

Antwoord Quizvraag: C, Er moeten 4000 bloemen worden bezocht voor één eetlepel honing.

Kopij, vraag en aanbod graag inleveren bij de redactie rudolf.m.fontein@planet.nl (klik op de link terwijl je de CONTROLknop ingedrukt houdt)

Tot zover deze berichtgeving. Met bijdragen van Wim Bil en Anita Verhey

Met BIJ-zondere groet,

Rob Vroom, Helle van der Roest & Rudolf Fontein-Hubregtse.